

Siyasal Tarih Ders Notları

(FİNAL)

Viyana düzeninin sıkıntıları vardı;

1. Osmanlı meselesi
2. Milliyetçilik

Rusya balkanlardan milliyetçiliği yaymak istiyordu.

Fransa yenilmişti ama devrimin ilkeleri milliyetçilik ve liberalizm bütün Avrupa'ya yayılmış, mutlak monarşi imparatorlukları tehdit eder hale gelmişti.

Viyana kongresinden sonra yeni güçler ve eski güçler çatışma içerisindeler. Yeni güçler; liberalizm, milliyetçilik, endüstri devrimi. Eski güçler; monarşiler, kiliseler ve feodal düzenin artıkları. Endüstri devrimi liberalizmin güçlenmesini sağlamış, liberalizm ulusal egemenlik ilkesi üzerine şekillendirilmiş. Endüstrileşmenin sanayinin doğurmuş olduğu liberalizmle sanayi burjuvazisi ortaya çıkmış, sanayi burjuvazisi çok güçlüdür. Sanayileşmeyle beraber sanayi burjuvazisi ve işçi sınıfı ortaya çıkacak. Sanayi işçileri de güçlüdür, ticaret burjuvazisi de güçlü fakat asıl güç sanayi burjuvazisindedir. Bu iki sınıfta geleneksel yöntemlerle yönetilmeye karşı çıkarlar, iki sınıfta haklar talep eder. Liberallere göre; seçme hakkı yalnızca mal mülk sahiplerine tanınmalıydı, seçme ya da seçilen için vergi vermek şartı gelmelidir, mutlak monarşi karşısında siyaset, ekonomi ve dinin özgürleşmesi gerektiğini savunurlar. Fransa bugün 5. cumhuriyetini yaşıyor, Osmanlının son dönemlerindeki gibi Napolyon sonrasında anayasa + monark + parlamento vardı.

19.yy Avrupa'da devrimler dönemidir, 1818 yılında Avrupa bir kez daha devrimle sarsılacak, buna yol açan iki unsur var birisi milliyetçilik birisi de liberalizmdir.

Louis Napolyon cumhurbaşkanı seçilir 1852 de kendisini imparator ilan edince cumhuriyet tekrar çöker. Bu dönem çatışmalı bir dönemdir. İspanya ve Portekiz de liberal anayasalar gündemdedir. İtalyan kent devletleri de Avusturya'ya bağlıdır.

1848 devriminin temel itici güçleri milliyetçilik ve liberalizmdir.

1830 da daha çok liberalizm etkiliydi

1848 de Polonyalılar Rusya'ya karşı ayaklanırlar milliyetçi bir ayaklanmadır. Macarlar da Avusturya'ya karşı ayaklanırlar. Polonya ve Macar ayaklanması bizi de etkilemiştir. Bu ayaklanmalar bastırılır. Macaristan Avusturya'ya yardım eder Macaristan yeniden bağımsız kalır 1 yıl sonra bastırılır. Yardımın sebebi milliyetçi ayaklanma olmasıdır. Rus çarı bu duruma hoş bakmaz. Bu ayaklanmaların önderlerinden önemli bir kısmı Osmanlıya kaçır, mesela Mustafa Celalettin bir Polonyalıdır. Osmanlıya gelince adlarını değiştirirler. 1869 da eser yazar. Osmanlıda milliyetçiliği yayarlar. Adları değişik paşa olurlar.

İtalya Avusturya kontrolünde ayaklanır, Almanya, İsviçre, İngiltere, Belçika, Fransa'da ki ayaklanmalar milliyetçilikten çok burjuvazinin liberal istekleri doğrultusunda, bir kısmında mevcut siyasal sisteme karşı, toplumsal koşulları iyileştirici ayaklanmalar olur

Her ülke kendi içinde ve birbiriyle çatışıyor endüstri devrimi ile dayanışma olgusu ortaya çıkıyor. İmalat tek bir süreçte oluyor fabrika temel üretim yeri ve mal fabrikadan çıkıyor, işçiler bir arada çalışıyor ve dayanışma olgusu çıkıyor. Fabrikada üretim pazara dönüktür. Düzinelerce üretim var. Endüstri devrimi ile iki hammadde önem kazanıyor birincisi çelik ikincisi kömür sanayi için kömür önemli hale geldiğinden kömür yataklarına hâkim olmakta önemlidir. Güçlü devlet olma şartı sanayileşmedir bunun içinde kömür ve demir lazımdır. Buna sahip olma savaşı başlamıştır. Endüstri devrimi kentlerin gelişmesini sağlamıştır bu gelişmeyle birlikte kitle toplumu ortaya çıkar kitle toplumunda insanlar aynı şeyi yaparlar. Demir ve kömüre sahip olmak önemlidir. Viyana düzeni 1830-1848 devrimleri ile sarsılır ama varlığını sürdürmektedir taki 19.yy ikinci yarısında Avrupa coğrafyasında bir takım değişiklikler ortaya çıkana kadar. İtalya ve Almanyanın ortaya çıkışına kadar sürdürür. Viyana

kongresiyle Almanya 36 devletçikten oluşuyordu İtalya'da Avusturya'nın payındaydı ancak milliyetçilik yayıldıkça bu ülkelerde de etkisi görüldü. İtalyan devlet başkanı Piyomente Fransa devlet başkanı Kont Cover ile işbirliği yapar ve 1859 da solferie savaşı ile İtalya Avusturya'yı yener. Ve 1861 de 2.Victoria eranule taç giyer İtalyan kralı olur ve İtalya'da ulusal birlik sağlanmıştır olur. Asıl önemli olan Almanya'dır. Almanya Prusya'dır Prusya'da başbakan ve otto vardır. BİSMARK siyasi tarih için önemlidir. Almanca konuşan halklar Danimarka, Fransa ve Avusturya kontrolünde yaşıyorlar dolayısıyla bu üç devleti yenmelidir ve Bismark 1864 de savaş ilan eder 2 alman dükaliğini ele geçirir. 1866 da bu kez Avusturya ile sadova savaşında Avusturya'yı yener ve Cermen dünyasının önderliği Prusya'ya geçer. En güçlü rakibi Fransa'dır ve 1870 de SEDAN savaşında Fransa'yı yener 1871 de Alman ulusal birliği sağlanmış olur. Sedan savaşı önemlidir Avrupa'nın ortasında Almanya ve Fransa arasında köklü bir çatışmanın başlamasına neden olur. Alsaslöreni ele geçirilmesi önemlidir Fransa için. Burada kömür yatakları vardır. Fransa'nın bütün dış politikası dış ticarete de burayı almak üzerine kurulmuştur.

Avrupa'daki dengeler alt süt olmuştur. Prusya'nın diğerlerinden farkı bütün orta sınıflar susturulmuş lunckerler var, büyük toprak sahipleri siyasi sistemdeki ayrıcalıklarını bırakmazlar. Fransa ve İngiltere'de de siyasi ve ekonomik sistem değişmiştir ama Almanya'da liberalizm yoktur. Kral göstermelik değildir. Bismark orta sınıfı bastırmıştır. Almanya'da merkezi biçimde planlanan ve alman milliyetçiliğinin istekleri doğrultusunda şekillenen sürekli ve hızlı bir kalkınma gündemdedir. Demir-çelik silahın hammaddesidir Fransa ve Avusturya zayıflarken Almanya güçlenmektedir. Avusturya zayıflamış ve batıya gidişi kesilmiştir. Batıda Almanya vardır batıya yayılmayacağından doğuya balkanlara doğru yönelir ve burada gözü olan başka bir devlet Rusya ile çatışma noktasına gelir. Bu dönemde kapitalizmin getirdiği emperyalizm denen bir mesele var, fazla nüfusa mal götürmek için pazar alanı arıyorlar. Kapitalizm emperyalizm olarak şekil almış. Kapitalizm sürekli büyümektedir ekonomik ve siyasi büyümeyi de beraberinde getirecektir. Askeri güçle yayılır. Bismark döneminde Almanya'nın kıta üstünlüğü var Almanya'nın dezavantajları vardır. Fransa ile arası bozuk ve stratejik olarak zayıf bir ülkedir. Kıta Avrupa'sının ortasındadır doğusunda Rusya Batısında da Fransa vardır Fransa'dan çok korkmaktadır. İkisinin birleşip anlaşmalı saldırılarında korkar. Bismark bunun farkındadır ve bu durumu aşmak için bazı ittifaklar kurar. Buna Bismark ittifakları sistemi adı verilir.

1872 de Avusturya Prusya ve Rusya 3 imparator birliğini kurarlar. Almanya'nın amacı Rusya'yı yanına çekmek Fransa'yı yanına çekmesi mümkün değildir çünkü alsas löreni vermez. Avusturya'nın bu ittifaka girmedeki amacı balkanlarda yayılırken Almanların desteğini almak istiyor. Rusya'nın dâhil olmasındaki amaçta imparatorlar, monarklar arası işbirliği düşüncesi hâkimdir. Kutsal ittifaklar vardı bunlar milliyetçilik karşıtıydı.

1875 de bu birlik dağılır sebebi de Avusturya ve Rusya'nın balkanlarda karşı karşıya gelmesidir. Planlar çelişiyor fakat Almanya yılmıyor

1879 da Almanya ve Avusturya arası anlaşma yapılıyor. Almanya Avusturya'yı Rusların saldırısına karşı yardım sözü veriyor. 1881 e Rusya'yı da ikna ediyor ve Almanya-Avusturya-Rusya arasında yeniden 3 imparatorluk kuruluyor. Almanya yeni kurulmuş olan İtalya'yı da yanına çekmek istiyor, onu da savaşta yanına çekmek istiyor. 1882 de Almanya-Avusturya-İtalya arasında üçlü ittifak kuruluyor 1915 e kadar yürürlükte kalıyor. İtalya'nın Almanya'ya yanaşma nedeni ise sömürge arayışıdır Afrika'yı sömürge olarak istiyor Akdeniz i aşması lazım ama İngiliz donanması çok güçlüdür Alman desteğine ihtiyacı var. Bismark'ın kurduğu bütün bu sistem Avusturya ve Rusya ile savaşmaması üzerine dayanır savaşırsa sistem çöker. 1894 de Fransa Rusya arası ittifak anlaşması imzalanır. 1904te de Fransa ve İngiltere arasında entert-konmyda anlaşması imzalanır. İngiltere Fransa ve Rusya arasındaki çelişkileri bırakır asıl tehlikenin Almanya'dan geldiğini görmüştür. Kıta Avrupa'sında denge Fransa aleyhinde bozulmuştur dengeyi sağlamak için Fransa'nın yanında yer alır. Bu arada alman deniz gücü

giderek gelişmekte ve İngiltere paniklemektedir. İngiltere'nin 1902de Japonya'yla yaptığı bir anlaşma var uzak doğuda Rusya ve Japonya'nın çıkarları çatışmaktadır ve aralarında bir savaş çıkarsa İngiltere Japonya'nın yanında yer alacaktır. Fransa ise Rusya'nın yanında yer alır, bu dönemde Fransa ve İngiltere'nin müttefikleri arasında karışıklıklar var. 1904–1905 de beklenen Rus-Japon savaşı çıkar. Fransa Japonya'ya yardım eder ama yardım cılız kalır savaşta Japonya beklenmedik bir şekilde Rusya'yı yener. Bu savaş sonrasında Asyalı devletlerde Avrupalıların yenilebileceği fikri ortaya çıkar. Rusya yüzünü tekrar balkanlara döner Avusturya'yla karşı karşıya gelecektir. Aralarındaki savaşla beraber 1. Dünya savaşı çıkar. 1907 de İngiltere ve Rusya anlaşılır ve Fransa Rusya İngiltere tarafı oluşur. 1907 de İngiliz Rus sömürge anlaşması yapılır, İran kuzey Rusya'ya ya aittir ve Ruslar Afganistan'la ilgilerini keserler, İngiltere de rahatlar. 1887 de Alman-Rus güvence anlaşması imzalanmıştı. Almanlar kıta Avrupa sınır üstünlüğünü ele almaya başlamışlardır ve bu İngiltere'yi rahatsız eder. Almanya ve İngiltere arasında sömürge çatışmaları sebebiyle bir çekişme var. İngiltere de bu durumda karşı ittifaklar kurmaya başlar. 1887 de İngiltere-İtalya-Avusturya arasında Akdeniz'e dair imzalanmış bir anlaşma vardır Avusturya'nın dâhil olma sebebi İtalya'dan emin olmak istemesidir. Bu arada Fransa ve Rusya yakınlaşır, İngiltere ve Fransa arasında da bazı gerginlikler var Akdeniz ve mısır kimin hâkim olacağı çelişkisi var, uzak doğuda da çıkarları çatışıyor, Osmanlı üzerindeki politikaları meselesi var. Rusya ve İngiltere arasında 19.yy. ikinci yarısından sonra temel mesele; Rusya Osmanlı üzerinden sıcak denizlere inmek istemektedir. Ama İngiltere buna engel olmaktadır Rusya da yönünü kendi güney ve doğusuna çeviriyor orta Asya'yı ele geçiriyor bütün orta Asya'yı demir yoluyla kaplıyor Hindistan'a doğru ilerliyor Hindistan İngiltere'nin önemli bir sömürgesi ve bu durumda paniklemeye başlıyor. Rusya'nın da hedefi Hindistan üzerinden sıcak denizlere inmektir bu dönemde Turancılık denen düşünsel akım ortaya çıkar.

1888 de kayzer 1. wilhelm ölür. (kayzer alman imparatorlarına denir). İmparatorun ölmesi Prusya'da ciddi sorunlar çıkartacaktır. Yerine oğlu 2. wilhelm kral olur bismark'ı saf dışı bırakır bismark denge politikacısıyken 2. wilhelm saldırgan dış politikaya yönelir, 1. Dünya savaşıyla sarsılacaktır. 190te Rusya'da Çar'a karşı ayaklanmalar çıkar. Artık savaş tarafları belli olmuştur. Avusturya-Almanya-İtalya ve İngiltere-Fransa-Rusya'dır. 1908 de İngiltere ile Rus Çarı'nın görüşmesinde, İngiltere Rusya'yı Osmanlı üzerindeki emellerinde serbest bırakır bunu Hindistan'a inmemesi için yapar. İngiltere'nin bu iki devletin yanında yer almasının sebebi Rusya ve Fransa'nın Almanya karşısında dengeyi kuramayacağını düşünmesidir. Bu arada Almanya'nın Osmanlı üzerindeki hegemonyası giderek artmaktadır, İstanbul-Bağdat demiryolu üzerindeki maden işletmelerini 2. Abdülhamit Almanya'ya verir. Viyana düzeni bozulmuş ve bozulmasıyla dünya savaşına gidilmiştir. Savaşın tarafları bellidir ve bu tarafları karşı karşıya getiren bunalımlar vardır. 1908 Bosna hersek bunalımı var. Avusturya-Macaristan 1876–1878 de işgal ederek ilhak edecekti. Ama burada asıl Sırpların gözü vardı Sırbistan'ın arkasında da Rusya vardı. 2. bunalım ise 1912 de 4 balkan devleti birleşip savaşıarak Osmanlı'yı balkanlardan atmışlardır. En çok payı Bulgarlar almıştır ve Avrupalılar bir kısmını alırlar, bu durumdan Bulgarlar rahatsız olurlar ve Almanya'ya yanaşırlar. Bir başka bunalım da kuzey Afrika'dır burası da emperyalistlerin yayılma alanlarından birisidir.

19.yy.ın sonunda Almanya güçleniyor ve 2. kayzer wilhelm Almanya'yı İngiltere'ye karşı daha da güçlendirmek istiyor. Tek engeli İngiltere'dir İngiltere denizlere hâkim donanması güçlü bir devlettir. Almanya Fas üzerinde de egemenlik kurmak ister fakat imparator izin vermez. Bu arada Fransa ve İngiltere arasında Fachodo bunalımı çıkmıştır, sudanın bir bölgesidir Fransa sudanı işgal eder İngiltere de sert bir ültimatomla geri çekilmesini ister. Fransa'nın gözü Fas'tadır. Almanlar Fransa'nın gözünün Fas'ta olduğunu biliyordur ve Fas sultanını kışkırtırlar, İngiltere'nin bu çabalarını nasıl karşılayacağını merak ederler, aralarında yaptıkları anlaşmaya uyarak İngiltere'nin Fransa yanında yer alıp almayacağını merak ederler.

Bu kışkırtma sorunu uluslar arası arenaya taşınır 1906 da yapılan Alegrias konferansı Fas'ın kime ait olacağını görüşmek için toplanır Almanya İngiltere'nin tavrını gözlemler ve İngiltere Fransa'nın yanında yer alarak sözünü tutar dengeyi kurmaya çalışır.

Bu bunalımlardan sonra birinci dünya savaşına gidilir. Avrupalıların kendi aralarında yaptığı bir paylaşım savaşıdır. Temel neden emperyalizmdir ikinci bir neden ise Almanya'nın konumudur. Coğrafi olarak kıta Avrupa sının ortasında bulunur. Doğusunda Rusya batısında ise Fransa var. Almanya'nın güvenlik sorunu var ikili bir savaştan korkar ve Sehlielfen planını hazırlar. Bu plana göre bir ayda Fransa'nın işini bitirir, Rusya seferberliği uzun sürecektir büyük olduğu için. Ona hazırlanana kadar Fransa'nın işi biter Rusya'ya dönerim diye düşünür.

Başka bir mesele ise değişen güç dengesi ve güvensizliktir. 19.yy.ın yarısında viyana kongresi ile büyük devletler bir araya gelip Avrupa uyumu kararını vermişlerdi. 1870 de bu düzen bozuldu, alman ulusal birliği sağlandı Prusya Fransa'yı yendi uyum kalktı. Bütün devletler uyumsuzluk ve şüphe içinde, çıkarları çatışıyor. Devletler için önemli olan ilk darbe avantajdır, karşı tarafa ilk askeri darbeyi indiren avantaj sağlamış olur. Teknolojinin gelişmesi savaşların tahrip gücünü arttırmış ülkelerin güvenlik kaygıları artmış ve bunun için silahlanmaya başlarlar ve silahlanma yarışı hız kazanır. Seferberliğini en hızlı tamamlayan avantaj sağlar. Seferberlik ilanı savaş ilanı gibi algılanıyor.4. neden uluslar arası örgütlenme yok devletler bir araya gelip barışla sorun çözemiyor. 5. neden ise Osmanlı'nı gücü yok ve mirasını paylaşma konusunda anlaşıyorlar. Daha fazla ülkenin katıldığı, daha uzun süren savaşlar, tüm dünyayı etkileyen 7 yıl savaşları varken bu savaşa dünya savaşı deniyor. Bunun sebepleri; topyekûn yapılması, sivil asker ayrımı olmadan bütün ulusun katılması, ölüm kalım savaşı olması daha önce halk dâhil olmuyordu, ülkenin her yeri savaş alanı. Savaşın özelliklerinden biride varılmak istenen amaç ile ödenen bedeller arasındaki dengesizliktir. Her ülkenin amacı farklıdır; Fransa alsas-loreni ister, İngiltere Prusya militarizmini yıkmak güç dengesini sağlamak ister, Almanya Avrupa'da başat güç olmak ister, İngiliz sömürge imparatorluğu yerine alman sömürge imparatorluğunu kurmak ister. 19.yy.ın güçlü emperyalist devletlerarasındaki savaşı bütün ekonomik potansiyellerini ortaya koyarak savaşmalarıyla gerçekleşir. Savaş bittiğinde Avrupa ekonomik olarak zayıflamıştır. Teknolojiyi sürekli üretmek lazımdır, fakat savaşı kazananlarda zayıflamıştır. Birinci dünya savaşına kadar savaşlar tek ya da iki boyutluydu bu savaş ise üç boyutluydu. Önceden savaşlar karada geçerken bu savaş havada karada ve denizde geçiyor denizaltıları ve uçaklar kullanılıyor. Hiçbiri bu kadar geniş çaplı bir savaş beklemiyordu 4 yıl sürmesini kimse istemezdi. 28 Haziran 1914'te Sırp milliyetçi bir öğrenci Avusturya Macaristan veliahdını öldürür. Sırp lar Bosna'yı isterler. Avusturya Almanya'ya danışır. Sırbistan tek değildir Rusya yanındadır. Almanya ya destek olacak ya da olmayacaktır. Destek olursa bunalım büyür olmazsa Avusturya kaybeder. Alman imparatoru ve Rus çarı kuzendir. Avusturya Sırbistan'ın hafifçe kulağını bükse sesini çıkarmaz diye düşünür.28 Temmuz 1914'te Avusturya Belgrat'ı bombalamaya başlar ve Rusya seferberlik ilan eder. Almanya da 1 ağustosta Rusya ve Fransa'ya savaş ilan eder Rusya seferberliğini tamamlamadan savaş ilan eder. Almanya yaptığı plana göre ilk darbeyi Fransa'ya yapacaktır. Belçika'dan topraklarından zararsız geçiş hakkı ister ama bunu hiçbir devlet kabul etmez. Bu durumda Almanya Belçika'ya saldırır İngiltere bu kez Almanya'ya savaş ilan eder. Savaşın kısa süreceğini sanıyorlardı beklenmedik bir şekilde uzun sürüyor. Almanya'nın planına göre Fransa'nın işi 6 haftada bitecekti ama umulmadık aksaklıklar çıkar. Beklenmedik bir şekilde Belçika 12 gün boyunca direniş gösterir ve plan aksar. Belçika saldırısında ilk kez zeplin denilen balonlarla havadan saldırı yapılmıştır. Belçika böyle direnince Fransa'ya doğrudan girmek ister Fransızlarında umulmadık direnişiyle Almanya'nın bütün planları bozulur. İlk kez kullanılacak bir savaş tekniği gündeme gelir. Daha öncesinde savaşlar bir ova ya da meydana olurken bu kez siper denilen çukurlarda etrafı dikenli telle çevrili aşılmaz barikatlarda oluyor. Bunlar savaş

teknikleri açısından önemlidir savaşın uzamasının nedenlerindendir. Alman ve Fransızlar 4 sene boyunca bu siperlerin içinde kalmışlardır. Doğudaki Avusturya Sırbistan savaşına Ruslarda dâhil olmuştur. Almanya'nın planına göre Ruslar seferberliğini 1 ayda tamamlayabilirdi ama 20 günde tamamlamıştı ve 17 ağustosta doğu Rusya'ya girerler. Alman ordusu tuzak kuruyor geri çekiliyor, tavannelide 120,000 Rus askerini esir alıyorlar. Rusya'nın işi bitiyor alman-Avusturya orduları bu kez de Rusya'nın içine yürümeye başlayacaklar, zaman İngiltere ve Fransa'nın lehine işler Almanların savaş süresi uzadıkça zor duruma gelecektir; savaşı sürdürmek için kaynağa ihtiyaç vardır Almanya hammadde konusunda sıkıntıya düşerse sömürgesi olmadığı için zor durumda kalır. Almanya İngiltere'yi teslime zorlamayı düşünür ama vazgeçer havadan zeplinle bombalamaya başlar. Bu İngiltere için bir iltir ilk kez topraklarında savaş oluyor. İngiliz halkında Almanlara karşı nefret başlar aslında ırksal olarak akrabalar ama ulus olmak başka bir meseledir. Havadan bombalar ama işgale kalkmaz çünkü İngiltere ada devletidir ve deniz gücünü alt etmek çok zordur. İngiltere teslim olmaz Almanya İngiltere'ye mal akışını kesmek ister bunun için u-boat /underseaboat denizaltılarını kullanır. Ekonomik yönden çökertip teslime zorlamak ister. İki İngiliz gemisini batırır ve bu gemilerin yolcularının çoğu Amerikalıdır Amerika bu durumdan rahatsız olmaya başlar. Alman Avusturya orduları Rusya'nın içine girerler Ruslarda Fransa ve İngiltere'den yardım isterler, Fransa ve İngiltere'de yardım için boğazlara saldırır ve Trakya'yı işgal ederler. Osmanlı savaş dışı bırakılacak ve Rusların baskısı azalacak. Batı tarafında 1916 verdun savaşları var. Kayıplar çok fazladır şubattan hazirana kadar Fransa 350 bin Almanya 300 bin kayıp vermiştir. 1916 da kayıp 1 milyon 360 bine ulaşmış ve ilk kez tank kullanılmaya başlanmıştır. Savaş süresince İtalyanlar Almanın kazanamayacağını anlıyorlar ve İngiltere ve Fransa'yla 1915'te Londra anlaşmasını imzalıyorlar. Taraf değiştiriyorlar bunun karşılığında bir takım vaatler var. Bulgaristan 1915'te Almanya'nın yanında yer alır Romanya'da Almanya'nın yanında savaşır Romanya'ya petrol var petrol önemlidir benzin açısından. Romanya'nın Almanya kontrolünde olması avantajdır benzin yanında buğday alanına da sahiptir.

Almanya denizaltı savaşında Amerikanın ticaretini tehdit ediyor. Almanya Meksika'yı kışkırtıyor, Meksika imparatoru 1917'de Almanya'ya ittifak öneriyor, eğer ABD Almanya'ya saldırırsa Meksika'da ABD ye savaş ilan edecek karşılığında Teksas Arizona verilecek. Almanya Japonya'yı da Rusya ve ABD ye karşı kışkırtıyor, Japonya buna izin vermiyor diğer tarafta yer alıyor. Meksika imparatoruna gönderilen telgraf basında yayınlanır ABD savaşa girecektir ve kamuoyunu hazırlıyor. Savaşa alışkın değildir, 6 Nisanda ABD Almanya'ya savaş ilan eder. 1918'de ABD başkanı Wilson 14 ilke ilan eder. ABD savaştan sonra klasik yalnızcılık politikalarına geri döner. 1823'te ABD başkanı MONROE doktrini ilan eder. Avrupa'nın iç işlerine karışmayacak Avrupa'da ABD ye karışmayacaktır. 1917 de bu ilkeyi ihlal edip savaştan sonra kendi kıtasına çekilir. 1917 de Rus çarlığı yıkılmış şubatta liberal devrim, kasımda Bolşevik ihtilali gerçekleşmiş. Lenin 1917'de sürgündedir Almanya kendisine zırhlı tren sağlamıştır Rusya'ya gelir Bolşevikler iktidara gelince savaştan çekilirler, bütün anlaşmaları iptal edip emperyalist savaştan çıkarlar. 1918 de Romanya, eylülde Bulgaristan ateşkes ister ekimde Osmanlı kabul eder ve 11 Kasım Almanya henüz savaş kendi topraklarına gelmeden Almanya imparatorluğu yıkılır cumhuriyet kurulur ve savaştan çekilir. ABD Fransa ve İngiltere kazanıyor savaşın sonuçları iki boyutlu birincisi ekonomik ve toplumsal sonuçlar ikincisi ise siyasal sonuçlar. Birinci olarak ekonomik ve toplumsal sonuçlar açısından Avrupa ekonomik olarak çöktü. 350 milyar dolar kayba uğradı ve 10 milyon Avrupalı hayatını kaybetti. Devletin ekonomiye müdahalesi gündeme geliyor. Enflasyon ve borçlanma sorunu ortaya çıkıyor enflasyon çok fazla artıyor. Almanya'da para basımı gündem gelir. Devlet memurlarının ve ücretlilerin refah düzeyleri düşecek. Avrupa ABD den borç alır ve dolayısıyla Avrupa üstünlüğünü ABD ye bırakmış olur. ABD de sanayi ürünleri ve ürün kapasitesi artmıştır. Toplumsal sonuçlar içinde Avrupa'da milliyetçi akımlar

yükselmiştir. Değişik siyasal düşünceler, sosyal demokrat partiler ortaya çıkmıştır. Yaş grupları ve cinsler arsında denge bozulmuş kadınların sayısı çoğalmış ve kadınlar çalışma hayatına girmeye başlamışlar. Genç nüfusun çoğu kaybedilmiş. Mesela oxfordun yüzde yirmisi ölmüş.

Siyasal sonuçlar; Avrupa'nın dünya üstünlüğü dönemi sona ermiş. İngiltere galip olmasına rağmen ekonomik çöküntüden etkilenmiştir. Üstünlük ABD ye geçiyor Japonya'da yükseliyor.

1917 de Bolşevik devrimi ile ilk sosyalist devlet Rusya'da ortaya çıkıyor.

4 imparatorluk ortadan kalktı Avusturya-Macaristan, Almanya, Osmanlı ve Rus çarlığı ortadan kalkıyor. 4 yeni devlet ortaya çıkıyor. Polonya (Rusya'ya bağlı olarak) Macaristan (Avusturya'ya bağlı olarak) ve diğer ikisi tamamen yeni olan Yugoslavya ve Çekoslovakya devletleri ortaya çıkıyor. Bugün bunlar yoklar.

1919–1939 2 dünya savaşı arası dönemin özellikleri; bu dönem ait alt dönemler.

Barış anlaşmalarının ortaya konduğu bir dönemdir. Almanya ile versay anlaşması, Macaristan ile trianon anlaşması, Avusturya ile st Germain, Bulgaristan ile Neuilly, Osmanlı Sevr anlaşması var. Bunların hepsi Sevr hariç yürürlükte. Viyana kongresi sonrası anlaşmalar denge anlaşmasıydı ama bunlarda denge kaygısı yok. Bunlardaki ağır koşullar 2. dünya savaşına yol açar. Yenilmiş devletlere çok zor koşullar dayatılmıştır. Macaristan yaptığı anlaşmadan hiç memnun değildir, üçte bir toprağını ve üçte iki nüfusunu kaybetmiştir. Macaristan dışarıya bağlı halklarını kendine bağlamak ister. Almanlarda almanca konuşan halkları kendine katmak ister.

İtalya düş kırıklığı yaşamaktadır. Kendisine az pay düşmüştür Avrupa'ya yayılmak için İngiltere ve Fransa'dan destek ister. Afrika'da yayılmak içinde onlarla çıkarları çatışır. İngiltere denge politikasını artık sürdürüyor çünkü gücü yok.

ABD yeniden klasik yalnızcılık politikasına döner. Milletler cemiyetinin kurulmasını önerir ama kendisi dâhil olmaz. Bu durumda İngiltere ve Fransa şekillendirdi ve Fransa

Almanya'nın canına okudu. ☺☺

Sovyetler birliği dış politikadan uzak

1919–1939 döneminin alt dönemleri;

1919–1924 barış anlaşmalarının korunması

1925–1930 Lokarno dönemi

1930–1939 düzenin yıkılış dönemi

1919–1924 ABD milletler cemiyetine girmemiş Fransa'nın önerdiği ittifakı onaylamamış.

Fransa Almanya'nın güçlenmesinden korkuyor ve anlıyor ki ABD yanaşmıyor. Fransa

Almanya'nın doğu ve güney komşularıyla dostluk imzalar.

Fransa Almanya'dan ve Sovyetlerden kopan toprakların birleşmeme Avusturya-Macaristan'ın parçalanmış halinin devamını ister. Avusturya'nın güçlenmesi Almanya'nın lehinedir.

1925–1930 lokarno dönemi; 1925 lokarno anlaşması

1928 bicarle paktı imzalandı

1929 young planı

1930 Londra deniz silahlarının sınırlandırılması konferansı.

Bu dönemin birinci dönemden farkı var burada daha çok barışa dönük hedefler var silahlanmanın azalması için çabalar var. Fransa ve Almanya arası yakınlaşmalar var 2 devletin uzlaşma süreci yaşanıyor bu dönemde.

1930–1939 arasında ise yeniden Almanya ve Fransa'nın yeniden karşı karşıya geldiği dönemdir.

1919–1924 arasında Fransa'nın Almanya'ya karşı güvenlik arayışı var ABD destek olmayınca Almanya'nın komşularıyla dostluk anlaşmaları imzalıyor. Fizik garantileri olması gerekiyor bunun için de rem bölgesine ve köprülere sahip olmak istiyor ama İngiltere buna yanaşmıyor

ve Fransa da bu garantiyi elde edemeyince ittifak sistemi kuruyor.

Belçika ve Polonya'yla ittifak antlaşması imzalıyor

Çekoslovakya Yugoslavya ve Romanya ile dayanışma anlaşması imzalıyor. Çekoslovakya ve Yugoslavya zaten İngiltere ve Fransa tarafından Almanya'yı çevrelemek için kurulmuştu.

Çevresindekilerle birleşip güçlenince Almanya rahat hareket edemez diye düşünüyor.

Almanya'da bu arada cumhuriyet var Waimar anayasası dönemi ulusal meclis toplanmış

Almanya'da sosyal demokratlar etkililer. Sosyalist bir ordu, liberal parti var ve endüstri sahipleri destekliyor. Güçlü komünist bir hareket var. Spartakistler var

Komünistler ayaklanır ve sosyal demokrat hükümet bu ayaklanmayı bastırır ve iki tarafın araları açılır ve Naziler bu sırada iktidara yürürler ve bir birleşme sağlanamaz. 1920de ulusal meclis Berlin'e taşınır militarizm güçlenir. Wepka kapp önderliğinde aşırı sağcı güçler 13

Mart 1020'de darbe yaparlar fakat çok güçlü bir darbe değildir. Bundan önce Ocak 1919'da Alman işçi partisi kurulmuştu fakat sosyalist değildi, işsiz askerler dâhil oluyordu savaş

sonrasında buraya Adolf Hitler de siyasi komite üyesi olmuştu Hitler viyana doğumludur. 1920'de adını nasyonel sosyalist işçi partisine çevirir. Bu Nazi partisinin

görüşleri belli değildir ama neye karşı olduğu bellidir

1-Komünizme

2-Yahudiliğe

3-liberalizme ve parlamentoya karşıdır.

Bu Nazi partisini ludendorf destekliyor

1923 de birahane darbesini yaparlar Hitler hapse girer ve kavgamı yazar.

Almanya'nın dış borcu var versaydan kaynaklı Fransa borcu ister 56 milyar dolardan 33 milyar dolara düşürür ama ödeyemez bu durumda rem bölgesini işgal eder. Almanya ve Rusya dış politikadan dışlanmıştı Nisan 1922'de ve yeniden yakınlaşırlar.

Bu dönemde İtalya hayal kırıklığı yaşamaktadır, ekonomik bir çıkmazın içindedir güçlü bir komünist hareket vardır ve siyasi partiler zayıftır. 1861'den 1915 kadar 55 sene boyunca harcadığı paranın 2 katını 1915-1918 arasında harcar. Büyük bir mali krizin içindedir.

Müttefiklerinden savaş sırasında yardım alır borçlanma ve enflasyon çok fazladır. Köylülere toprak işçilere iş vaat edilmiş ama yerine getiremez işçiler grevdedir.

Almanya ve İtalya'da güçlü komünist hareketler var ve sermaye sınıfları bundan rahatsız olurlar.

İtalya'da Milliyetçi sınıflar birleşir 1922'de liderleri Mussolini'dir. 1919'da bir faşist örgütlenme vardır 1920de adı İtalyan faşist partisi olur. 35 üyesi var çok büyük bir güç değil. 1922 de 200 faşist Romanya yürüyünce İtalyan imparatorluğu Mussolini'ye verilir. Bir süre sonra mussolini dernekleri kaldırır

1922 de mussolini faşist devleti ortaya çıktı. sovyetler birliğinde komünist devrimden sonra iç savaş ortamına girilmiş yeni rejimle mücadeleler başlamış sosyal devrimciler Bolşeviklerle mücadele ediyor Rusya'daki iç savaş 1920 den 1922 ye kadar bazı yerlerde devam eder.

Güneyde wrangel beyaz ordular çarlık yanlıları ve Bolşevikler kızıl ordular olmak üzere 2 ana grup vardı Lenin 2 adım ileri 1 adım geri olarak yeni politikasını ilan ediyor. Sosyalizme doğru iki adım ileri kapitalist ve ekonomik sistemi sosyalizme dönüştürmeye çalışıyor,

köylüler direniyorlar özel mülkiyetin kaldırılmasını anlamıyorlar. Tarımda büyük çöküntü yaşanıyor Lenin'de birden sosyalist düzene geçilmeyeceğini görüyor 1 adımda geri planını uyguluyor. Lenin bir suikastta yaralanır 1924'te ölür. Rus devletinin tartışılmaz önderiydi ve onun mirası için önderler arasında çatışma çıkıyor. Önderler ikiye ayrılıyorlar 1cisi iyi

eğitilmiş yabancı dili olanların baskısında acı çekmeyen grup. Diğer grup ise Rusya dışına çıkmamış çarlığın baskılarını çekmiş başlarında da stalin var onun karşısındaki isim ise

Trocki. Rus komünist partisinin genel sekreterlik seçiminde stalin büyük farkla gelip çıkar. Stalin iyi bir örgütçü ve trocki ise iyi bir hatiptir. Stalin Rus değildir ve çevresinde de Kafkas kökenliler vardır. Trocki dünya devrimi peşindedir, stalin ise önce Rusya'da devrimi

yerleştirip güçlenmek peşindedir. Stalin mücadeleden galip çıkar, Rus devriminin diğer önderlerini tasfiye eder kendi önderliğini koyar. Ağır endüstriyi geliştirmek, ulaşımı geliştirmek, makine kullanımını yaygınlaştırmak ister ve kuralların ötesinde yeni bir sanayi hamlesi içine girer.

Sömürgelerde de hareketlenmeler vardır. Hindistan'da 1924'te Gandhi sivil itaatsizlik önderliğini yönetimini getirir, 1930'da Hint ulusal kongresi kurulur, bağımsızlık isteği dile getirilmeye başlanır 2,sivil itaatsizlik eylemine giriyor, Hint Müslümanlar da hareketlenmeye başlamışlar. Pakistan'ın Hindistan'dan ayrılması gündeme gelir. Hem Hindular hem Müslümanlar İngilizlere karşı bağımsızlık istiyorlar.

1925–1930 Locarno göreceli bir barış dönemidir. almanya ve Fransa'nın sorunları vardır. Almanya'nın teminat Fransa'nın güvenlik sorunları çözüm bulmaya başlamıştır. Dawes planı ile Almanya'nın teminat borçları taksitlere bölünmüş 250milya dolardan başlayıp artan taksitlerle ödensin 200 milyon dolarda kredi verilsin. Roor bölgesi Fransa tarafından boşaltılsın. Alanya Fransa arası çekişme döneminin temel özellikleri bunlardır. Almanya 1922 de Fransa'ya bir öneride bulunur Almanya-Fransa Belçika-İngiltere arası savaşa girmeme önersini sunar. Fransa reddeder çünkü Almanya'nın kendisine borcu vardır. Ama 16 Ekim 1925 lokarno imzalanınca aralarındaki sorun planla çözümlenince ilişkileri yumuşamaya başlar ve Fransa bu kez kabul eder.

Bu anlaşmalara göre Almanya-Fransa sınırı, Almanya-Belçika sınırı ve rem bölgesi silahtan arındırılacak. Fransa Almanya'nın bu bölgelere silah sokmasını istemiyor. Almanya batı sınırları için bu güvenceyi veriyor ama doğu sınırları için vermiyor sadece doğu sınırlarını silah zoruyla değiştirmeyeceğinin sözünü veriyor. İngiltere Almanya'nın Belçika ve Fransa'ya saldırması durumunda askeri yardım sözü veriyor fakat aynı sözü Almanya'nın doğu komşuları Çekoslovakya ve Polonya'ya vermiyor. Anlaşmaların ikinci ayağı Almanya ile Fransa-Belçika-Çekoslovakya-Polonya arasında yapılan hakemlik anlaşmalarıdır. almanya'nın doğu ve batı komşuları arasında sorun çıkarsa silah gücüyle çözülmeyecek hakeme götürülecek barış çözümü garantisi veriliyor. lokarno anlaşmalarının 3,boyutu Fransa'nın Çekoslovakya ve Polonya arasında Almanya'ya karşı imzaladığı güvence anlaşmalarıdır. almanya buralara saldırırsa Fransa yardıma gidecektir.

Lokarno barış dönemi kısa vadeli sonuçlar doğurmuştur 1-Almanya yeniden Avrupa'nın büyük devletleri arasında kabul edilmiştir, 1.Dünya savaşı sonrasında uluslararası anlaşmalardan dışlanmıştı. 2-Almanya ve Fransa arası haklı bir denge kurulmuş iki tarafta birbirini ezemeyecek duruma getirilmiştir.

Uzun vadeli sonuçları ise;

- 1- Versay anlaşmasının bağlayıcı olmadığını ortaya koyar. Almanya versay'ın değiştirilebileceğini görecektir. Ülkeler kendilerini doğrudan ilgilendirmeyen ülkelerin güvenlik sorununa karışmayacak çünkü İngiltere Çekoslovakya ve Polonya'ya güvence vermiyor.
- 2- Almanya versayın hükümlerinin çiğnendiğini görüyor
- 3- ABD savaştan sonra 14 ilke yayınlamıştı. Bunlardan birisi uluslar arası bir cemiyet kurulmasıydı milletler cemiyeti ortaya çıktı fakat ABD katılmadı. Milletler cemiyetinden umulan; savaştan sonra ülkeler perişan durumdaydı ve dış politikaları açıktı ülkelerarası gizli anlaşmaların yapılmaması. Uluslar arası politikalar şeffaf şekilde yürüyecek, dış politikalar denetim altında olacaktır. Ancak bunların hiçbiri olmaz. Savaştan sonra Wilson kaybeder Harding başkan olur. Morner doktrini çerçevesinde yalnızcılık politikalarına geri döner. Milletler cemiyetinden uzak durur. ABD güçlü bir devlettir milletler cemiyetinden uzak durması kötü olur, Sovyetlerde alınmıyor ve iki güçlü devlet dışarıda kalıyor. Sovyetlerin rejimini tanımıyor. Milletler cemiyeti İngiltere ve Fransa'nın eline geçiyor. Dünya örgütü yerine Avrupa örgütü görüntüsü oluşuyor. İngiltere ve Fransa arasında da problemler var; İngiltere denge

politikası izlemek için Almanya'yı da dâhil etmek ister ama Fransa istemez. 1919'da kurulmuştur ama 1930–1939 döneminden sonra tamamen etkisiz kalır.

1922'de deniz silahlarının sınırlandırılması için Washington'da konferans toplanır, bu arada da Japonya ve ABD'nin pasifikte çıkarları çatışmaktadır. Anlaşmaya göre ülkeler birbirlerinin pasifikteki topraklarına saygı göstereceklerdi. Almanya ve Japonya arasında Çin'in toprak bütünlüğüne ve bağımsızlığına saygı duyulması amacıyla bir anlaşma yapılır. Çin büyük bir pazardır her devletin Çin üzerinde bir takım emelleri vardır. Çin'in toprakları üzerinde ekonomik ve ticari açıdan ülkeler arasında fırsat eşitliği kabul edilmiştir. ABD İngiltere Fransa ve Japonya arasında deniz silahlarının sınırlandırılmasına ilişkin bir anlaşma yapılmıştı. ABD 5, İngiltere 5, Fransa 3, Japonya 1,67, İtalya 1,67 İngiltere sahip olduğu deniz üstünlüğünü ABD ile paylaşmaya başlamış, 1930 ABD-İngiltere-Japonya arasında anlaşma yapılır, küçük tolaylı savaş gemilerinin sayısı sınırlandırılır.

1925–1930 arasında başka girişimlerde vardır. 1927'de Fransa dışişleri bakanı Briand, ABD'ye bir öneride bulunur; Fransa ve ABD arasındaki savaş yasa dışı kabul eden bir anlaşma yapalım der ABD dış işleri bakanı Kellogg ise daha geniş çaplı bir anlaşma ister. 1928'de Briand-Kellogg paketi ortaya çıkar. ABD-İngiltere-Fransa-Almanya-Japonya-Belçika-Polonya-Çekoslovakya arasında imzalanır aslında İngiltere ve Fransa'nın pek niyeti yoktur ama imzalar. Buna göre ülkelerin arasındaki sorunlar savaşla değil barışla çözülecektir. Sovyetler Birliği uluslararası politikanın dışında ve bu pakte dâhil değil. Sovyetler Birliği rejimini yerleştirme çabasında. 1919–1939 arasında paraya, sermayeye, ticarete ve diplomatik tanınmaya ihtiyacı var.

1922'de Sovyetler Birliği ve Almanya arasında Rapallo dostluk anlaşması imzalanıyor.

1925'te Türkiye ile dostluk, saldırmazlık anlaşması olarak Türk-Sovyet dostluk anlaşması imzalanır ve 1945'e kadar uzatılır.

1928'de Sovyet dışişleri bakanı Litvinov plan yapıp Briand-Kellogg paketi kendi komşularıyla imzalar, göreceli olarak güçsüz olduğu için barışçıl bir politika izler.

1930–1939 barış anlaşmalarının bozulma dönemi. New York'ta ekonomik kriz başlar hisse senetleri düşer ve endüstri alanında sancılar ve tüm dünyayı etkisi altına alır Avrupa'ya yaptığı yardımları kesmek zorunda kalır. ABD Almanya'ya kredi veriyordu Almanya da Fransa ve İngiltere'ye borçlarını ödüyor İngiltere ve Fransa'da ABD'ye olan borcunu ödüyordu. Sistem böyle işliyordu. ABD kredileri kesince Avrupa'da yatırımlar düştü ve sistem çöktü işsizlik yükseldi fiyatlar düştü. Almanya bu bunalımdan en çok etkilenen ülke oldu. ABD borçları ertelemeye karar verdi. Avrupa'ya sermaye akışı kesilmiş uluslararası para dengesi bozulmuş. İngiltere ve Fransa'nın sömürgeleri var onlara yeterlidir ama Almanya'nın yok. Bu bunalım Almanya'da komünizm ve faşizmin güç kazanmasına yol açıyor. 1935'te Nazi partisi çoğunlukta değildir buna rağmen Hitler başbakanlık verilir. Güçlü sosyalist hareket bunu engelleyememiştir. Sosyal demokratlar ve komünistler ortak cephe kurarlar ve Naziler engel olurlar. Ortak hareket edemezler. Bunu muhafazakâr Naziler kullanır. Hitler iktidara gelince Alman parlamentosunu dağıtır yeni seçime gider Naziler güçlenerek çıkarlar. Güçlenince partiler kapatılır, siyasi görüşler bastırılır ve Hitler önder olur. Aslında Alman halkı sonuna kadar aydınlanmayı yaşamıştır bu harekete kapılmasının nedeni seçim mekanizmasıdır. İktidar olduktan sonra diktatör olur. Almanya'nın Versailles'den sonra gurur kırılmıştır bu olaylarla tekrardan gururu okşanır. Naziler iktidara gelince işsizliği azaltır silah üretimini artırır. Hitlerin görüşleri 19. yy.ın ırkçı akımlarından etkilenmiştir. 19. yy. da doğa bilimlerinde gelişme var, biyoloji toplum bilimi bunlarla ırkçı anlayış çıkmış olabilir. Darwin'in görüşlerine göre en güçlüler ayakta kalır zayıflar ezilir. Fransız soylusu Golarno ırklar arasında eşitsizlik vardır der alan ırkçılığını etkiler Cermen ırkı üstündür bu görüşü bir İngiliz daraltır Cermenler arasında tetonlar üstündür der. Hitlerde buradan beslenir. Biri İngiliz biride Fransızdır, İngilizlerle

aynı ırktanlar ama Fransızı anlamak mümkün değildir.

19.yyda hitlerin ırkçı görüşlerinin temelini bunlar oluşturur. Irkçılığın doğal bir uzantısı olarak Yahudi düşmanlığı, antisemitizm Sami ırkından olanlara Yahudi-Arap kökenli olanlara karşıdır. 19.yyda Yahudi karşıtlığı yaygındır. Hitler bunu siyasal argüman olarak kullanır. Militarizm hitlerin görüşlerinin bir ayağını oluşturur. Hitler propaganda konusunda başarılıdır okyanus tipi propaganda yaparlar yüz binlere insan aynı alanda toplanır. İktidar olunca dış politikada 3 aşamalı bir plan uygular.

1-versayın hükümlerinden kurtularak geçersiz saymak

2-“ein wolf ein reich” bir devlet bir millet. Almanya sınırları dışında almanca konuşan halkları kendilerine katmak yaşadığı toprakları ele geçirmek, Polonya Çekoslovakya Fransa’daki Almanları tek bir çatıda toplamak amacındalar.

3-Lebensraum denilen yaşan sahası kavramı. Almanların yaşaması için elde etmesi gereken topraklar.

İlk ikisi yürürlüğe girerken sorun yok ama üçüncüsünü sokacakken 2. dünya savaşı

başlar.2.dünya savaşına giderken 1933’te ABD Sovyetler birliğini tanımaya karar verir.

34ten sonra milletler cemiyetine girmek ister Sovyetler. 1935’te Fransa ve Sovyetler arası ittifak anlaşması imzalanır.

Naziler politikalarını uygulamaya başlar saar bölgesinde oylamada halk Almanya’yı seçer ama Almanya zorunlu askerliği yürürlüğe koyar bu versayın hükümlerine terstir. İngiltere Fransa tedirgin olur Stresa anlaşmasını yaparlar Almanya’nın dış revizyonist politikasını protesto ederler. Lokarno anlaşmasının hükümlerini teyit ederler, Avusturya’nın bağımsız olmasını ve toprak bütünlüğünü garanti ederler, Almanya’dan şüphe duymaya başlarlar.

Stresa anlaşmasından önce Fransa-İtalya görüşürler İtalya Avusturya’nın toprak bütünlüğünü ve bağımsızlığını garanti eder. Sovyetler Birliği Almanya’nın güçlenmesinden şüpheye düşüyor, çünkü güçlenen her devlet Rusya’ya saldırır. Rusya’yla Çekoslovakya anlaşırılar Almanya Çekoslovakya’ya saldırırsa Sovyetler yardım eder ancak Fransa’nın gelmesi şartıyla. Sovyetler-Çekoslovakya ile bir ittifak imzalar, Fransa’da gelirse iki taraftan Almanya’yı sıkıştırma kararı verirler. İngiltere de bu arada yatıştırma çabaları içinde, ittifaklara girmeden Almanya’ya taviz vererek yatıştırıyor.

1.dünya savaşının nedeni ittifaklardır. Fransa’da yatıştırma politikasının parçası olur. İngiltere ise Fransa-Almanya arası dengeleyici bir yol izler. İngiltere dış işleri bakanı bu politikalarını açıklar ancak başarısız olmuştur. Almanya 1936’da Rem bölgesini silahlandırır. 1938’de Avusturya’yı ilhak etmiş ve Çekoslovakya’dan südetler bölgesini Self determinasyon hakkına dayanarak bir ülke bir devlet politikasıyla ister. Bu hakta halklar kendi kaderini tayin etme hakkına sahiptir. 1936’da Çekoslovakya’nın tamamen işgal edince İngiltere yatıştırmadan vazgeçer çünkü iş artık yaşam sahası bölgesine geçmiştir. 1935’te İngiltere Almanya deniz silahlanması anlaşması imzalanır, Almanya deniz gücü İngiltere ndei gücünün yüzde otuzbeşinden fazla olamaz ve burada versay tamamen çökmüş sayılır.

Naziler dış politikalarının ilk ayağını başarırlar, versay çöker. Bu arada revizyonist sistemi olan İtalya’da Habeşistan’a saldırı hareketleri düzenler, İtalya artan nüfusa yol açmak ister hammaddeye ihtiyaç duyar güçlenince buraya saldırır. 5 Ekim 1935’te İtalyan işgali başlar 1936’da tamamlar. Milletler cemiyeti İtalya’ya karşı tedbir almaya çalışacak. Habeşistan işgalinin sonuçları var 1936’da Rem bölgesi silahlandırılmaya başlar. İngiltere İtalya’ya karşı tedbir alma gereği hisseder. İngiltere, Türkiye Yugoslavya ve Yunanistan’a garanti veriyor. Çünkü Mussolini Akdeniz bizim diyor, akdenize kıyısı olan devletler İtalyan tehdidi algılarlar. İtalya Almanya’ya yakınlaşmaya başlar. İkisi de revizyondan yanadır. Berlin roma ittifakından önce İde Fransa ve İtalya’nın arası açılmıştı Fransa’da sol iktidar vardı İtalya’da ise faşist rejim var ve bu yüzden araları açılıyor.

1930 da ispanya’da iç savaş var cumhuriyet rejimi kurulmuş kral tahttan çekilmiş krallık bitmiştir 36 Temmuzda faşizan bir ayaklanma olmuş. franko ile krallık rejimi tekrar kazanılır ve franko 1975 e kadar ispanya’ya egemen olur. İspanya’da iç savaşlar olur Barselena ve birkaç kent direnir. Avrupa’da üç faşist devlet var bunun yanında İngiltere Fransa gibi liberal demokrasiler var

Almanya planlarının ikinci ayağını gerçekleştirmek ister. Bir devlet bir millet politikasını hayata geçirmek için ilk öce Avusturya’ya katılmasını teklif eder ret cevabı alınca Almanya işgal eder. anchluss Almanya’nın Avusturya’yı ilhakı olur ve Fransa ve İngiltere yine tepki vermezler. Sovyetler birliği Almanya’nın Avusturya’yı da alarak abarttığını düşünür ve Fransa’ya ittifakı genişletme teklif eder. Almanya Çekoslovakya’dan südetler bölgesini ister orda 3,5 milyon alman yaşamaktadır çek sınırına asker yığmaya başlar. Fransa Çekoslovakya anlaşmasına göre Fransa yardım edecekti ama İngiltere olmadan yardım etmek istemez. İngiltere yatıştırma peşindedir. Münih konferansı toplanmasını Almanya İtalya Fransa da katılsın çek meselesi sonuçlansın ister. Almanya süetle yetinmez. mussolini de Almanya Çekoslovakya ile meşgulken Arnavutluğu işgal eder ve sıra Yunanistan’a gelir. İngiltere ve Fransa buna tepki gösterir. Almanya İtalya arası çelik paktı kurulmuştur. İngiltere Polonya-Romanya-Yunanistan’a askeri güvence veriyor.

Almanya hayat sahası ile Çekoslovakya’nın diğer bölgelerini almaya başlar. Ortak cephe amacıyla İngiltere Fransa ve Sovyetler görüşmeye başlarlar fakat Sovyetler batının kendini savunmasız bırakacağından korkmaktadır.

Sovyetler İngiltere ve Fransa’dan beklediği yakınlığı göremeyince Almanya ile saldırısı geciktirmek için 23 Ağustos 1939 da saldırmazlık paktı imzalar. Bu anlaşmada gizli maddelere göre Baltık-Polonya arasında etki alanı oluşturulmuştu.

Macaristan Almanya ile yakınlaşır. Kralsız krallık Macaristan’da önce deniz kıyısı vardı, Almanya Çekoslovakya’yı paylaşırken Macarlara pay vermez.

1 eylül 1939 da alman birlikleri Polonya sınırını geçmeye başlarlar. Ve ikin dünya savaşı başlar Almanya batıdan Sovyetler doğudan Polonya ya girerler. İngiltere ve Fransa Polonya’ya verdiği sözü tutmak için Almanya’ya savaş açarlar ancak Sovyetleri de karşılarına almamak için Sovyetlere savaş açmazlar.

2.dünya savaşı öncesinde Pasifik’te Japonya’nın Rusya’nın ve ABD’nin 1905’ten itibaren çıkarları çatışır. Japonya Rusya’yı yenmiştir Avrupa devletlerinin gücü azalırken Pasifik üzerinde ABD ve Japonya’nın gücü artmaktadır. Yine uzak doğuda Çin’de 1912’de cumhuriyet var ve simyat cumhurbaşkanı seçilmiş ancak merkezi devlet otoritesini sağlayamıyor. Çünkü limanları sömürgeci devletlerin elinde yerel güçler merkezi otoriteyi tanımıyorlar. Güneyde sunyet sen önderliğinde bir ayaklanma var, hedef ise Çin’i yabancı sömürsünden kurtulmak ve ülkeyi tek bir yönetimde birleştirmektir. Milliyetçiler ve komünistler “koumingtang” bir yabancı sömürsüne karşıdır. Sunyet sen 1925’te ölünce komünistler ve milliyetçiler arası uyum bozulur. Cankaşeng kontrolü ele geçirir 1927’ye kadar komünistlere temizlik hareketi başlatır. Japonya’nın Çin üzerinde emelleri vardır ve merkezi bir hükümet kurulması işine gelmez. 1931 de Japonlar Çin’de mançulyada işgale başlar ve Çin’in karşı koyacak gücü yok. Kukla bir hükümet kurdurarak bir anlamda kendisine bağlamıştır. Çin milletler cemiyetine başvurur ama etkisiz bir örgüttür ve munçolya Japonya’nın kontrolünde kalır.

Arap yarımadası İngiltere ve Fransa kontrolündedir. Ortadoğu’da ırakta 1920 de bir isyan var Arap milliyetçiliği uyanmaya başlamıştır. 1922 de faysal ırak kralı olur ırağa özerklik verilir. 1932 de bağımsız krallık kurulur. İngiltere mandayı bırakır ama zaten aralarında petrol için anlaşma vardır.

En sorunlu alt bölgelerden birisi de Filistin’dir. 19.yy. ın ikini yarısında Siyonist hareket var. Filistin 1. dünya savaşından sonra İngiliz mandasıydı. Filistin 1916 banfor deklarasyonu ile Siyonist önderlere yurt sözü veriyor. Yahudilerin 1934 te Filistinde’ki oranı üçte birdir.

Arapların topraklarını alarak geliyorlardı. 1948 de burada irsal ortaya çıkacaktır ve 1948 de İsrail ve Araplar arasında çıkar ve İsrail kazanır. 1956 da 2. Arap İsrail savaşı çıkar. Mısır da başkan cemel abdül Süveyş kanalını millileştirir. 1967 de üçüncü savaş 6 gün savaşlarını yaparlar. İsrail, mısır, Suriye, Ürdün yenerler, bu savaşlarda aldıkları topraklar sayesinde büyürler. Mısır bu savaşta tek bir uçak bile havalandırmamıştı. 1973'te 4. Arap-israil savaşı yapılır. Bu kez Suriye ve mısır yenmek üzereyken ABD 2. filosu yardım eder. Önemli sonuçları vardır. Petrol üreten Arap ülkelerinde fiyatlar artar, enerji krizi sanayi üretimi durgunlaşır, işsizlik gelir. Ekonomik kriz o günden bugüne dünyayı etkilemiştir. Suriye Fransa mandasıdır, karışık etnik yapıya sahiptir. Fransa 5'e bölerek yönetmiştir. Devlet Halep, Şam, Lübnan olarak parçalanarak yönetilmiş. İngiltere ırağa bağımsızlığını vermişti Fransa da vermeye karar veriyor. Yaklaşan savaş var.

1926 da Lübnan'da bir bağımsız cumhuriyet Fransa denetiminde oluşturulmuş. İngiltere 1914 te mısır'ı ilhak etmiştir. 1.dünya savaşı sonrasında mısırdaki vaft partisi İngiltere den bağımsızlık ister. 1922 de bağımsızlığına kavuşur. Bölgenin güneyinde Suudi Arabistan krallığı yer alıyor, Suudiler yönettiği için adı böyle.

Bölgenin bir başka gücü ama Arap olmayan İran saferi hanedanlığı var, 1794'te kaçıklar merkezi hükümet kurdular.

1907'de İngiltere Rusya arasında sömürge anlaşması imzalanır. İran'ın kuzeyi Rusya, güneyi İngiltere ortası da ikisi arasında tampondu. İran önemlidir Hindistan ve Afganistan'a kapı sayılır. İran'da 1906'da bir devrim olur ilk anayasa gündeme gelir 1908'de kaldırılır.

1917'den sonra İran tamamen İngiltere kontrolündedir. Rus çarlığı yıkılınca İngiltere'ye karşı 1921 de İran da milliyetçi bir hareketlenme başlar. Ziyaettin tabatabay Ruslar tarafından gönderile kazak tugayına güvenir. 23te tabatabayı devirir 1925 te kendini İran şahı ilan eder. 1933 te Almanya ve İran yakınlaşıyor rıza şah yakınlaşma bedeli olarak 1941 de uzaklaştırılır. Yine kendi sülalesinden birisi şah olur. Almanya'dan Hitler'i davet etmiş.

Bu ortamda Almanya'nın Polonya'nın batı sınırını aşmasıyla İngiltere ve Fransa Almanya'ya savaş ilan edince 2. dünya savaşı başlar.

1. dünya savaşı ile 2.dünya savaşı arasında benzerlikler ve farklılıklar vardır. 1. dünya savaşı piyade savaşıydı ama 2.dünya savaşı teknolojinin hâkim olduğu uçaklar gemiler, çıkartma araçlar havadan bombardıman yapılır. Hava gücü önemlidir ve savaşın sonunda atom bombası kullanılır. 1.dünya savaşında cephe ve ev ayrımı kısmen ikinci dünya savaşında ise tamamen ortadan kalkar. Devletler birbirlerini ekonomik olarak çökertmişlerdir. Nedenleri; Almanya ve İtalya çöküntüde, Japonya ABD İtalya sıkışmış, Sovyetler toprak kaybediyor, İngilizler deniz üstünlüğünü sürdürmek istiyor, Fransa'da Almanya'ya karşı güvenlik sorunu var ve dünyada ekonomik bunalım var.

Hitler Almanya'nın, Mussolini İtalya'nın, Stalin Sovyetlerin, Churchill İngiltere'nin, Roosevelt ABD başkanı olacaktır ve hepsi tecrübelidir. Stalin iç savaşta yüksek komutandır. Almanya'da savaş taktikleri vardır savaşın uzun sürmesinden kaçınır çünkü sömürgesi yoktur. Savaşta tank, uçak, denizaltı yoğun kullanılmıştır.

Eylülde Almanya Polonya'ya saldırır ve işini bitirir doğu Polonya'yı da Ruslar işgal emektedir. Fransa yüzünü Almanya'ya dönmüştür ve marjına hattı kumuştur. Fransa genel seferberliğinin bitmesini beklemektedir. İngiltere ve Fransa zamanın geçmesini beklerler zaman Almanya'nın aleyhinedir ekonomisini çökertir. Sovyetler Baltık ülkelerine kendisine katılması için kota verir ve kabul edilir. Letonya Litvanya Estonya katılır. Milletler cemiyeti Sovyetler birliğini ihraç edecek.

Fransa majina hattında beklerken Almanya batıda Fransa'nın kuzeyini işgal eder, güneyde Vichy hükümetini kurarlar Naziler kontrolünde bir hükümettir. Fransa savaş dışında kalır. Fransa siyasetinin önemli ismi general degol İngiltere'ye kaçır. Almanya Lüksemburg, Belçika, Hollanda ve Polonya'yı yener ve özünü Norveç'e diker. İsveç kömürüne rahat ulaşmak için Danimarka'dan geçmek ister Danimarka kabul etmeyince orayı da işgal eder.

Quisling Norveçli bir Nazi'dir ve onun desteği ile Norveç'te hükümet kurdurur. Norveç'in işgali ile İngiltere de bir savaş kabinesi olağanüstü bir hükümet kurulacak.

1940'ta İtalya ve Almanya savaşı. Almanya Fransa'nın çekilmesiyle kıta Avrupa'sına egemen oluyor ama asıl derdi İngiltere'dir. Naziler Cermen ırkının üstünlüğünü kabul ediyorlar ve İngilizlerde Cermen ırkındandır. 1940'ta İngiltere'yi havadan bombalamaya başlar, İngiltere direnişe başlar tek İngiliz kalana kadar direnecektir. İngiltere'yi bir türlü teslim alamıyor, teslim zorlamak için kıta Avrupa'sında kalan tek büyü devlete Sovyetlere saldıracaktır. Almanya Japonya arasında ittifak vardı ama bu saldırıdan Japonya'ya bahsetmiyor topraklardan pay vermeye niyeti yoktur.

22 Haziran 1941'de tarihin en büyük saldırısı başlar Baltıklardan Romanya'ya kadar saldırı başlatır. 6 ayda Sovyetler birliği de teslim zorlanır ama plan başarıya ulaşamaz çünkü Ruslar klasik taktiğini uyguladılar. Balkan balkan harekâtı Sovyetler birliğine yapılan saldırı geciktirir. Almanya kararsızlığa düşer. Moskova'nın Kafkas bölgesine girecektir orduyu böler. Almanya'nın taktiği ülkeyi içten bölmektir. Ama içten çökertemez Slav ırkı aşağı görür. Sonunda 1942'de Stalin önderliğinde Cermen-Slav mücadelesi başlar. Slavların başında Slav olmayan Stalin var.

İkinci dünya savaşının bir başka önemli alanı kuzey Afrika'da İtalyanlar başarısızdır.

Yunanistan'a saldırır ve yine başarısızdır. Yunanistan'ı da Almanya işgal edecek. Romanya da bir Nazi rejimi var.

İtalya Afrika'da başarısız olunca Almanya Afrika'ya girer. Almanya İtalya müttefikidir İtalya Almanya'ya yardımcı olur.

İngilizlerde başarılı oluyor. ABD savaşın dışında kalmaya devam ediyor.

Yedi Aralık 1941'de Japonlar ABD'nin Pasifik üstünden Pearl Harbor baskı uygular ABD Japonya'ya savaş ilan eder.

Bu arada Sovyetler Fransa ve İngiltere'ye ikinci bir cephe için direnir Almanya'ya açılmasını ister savaşın yükü ondadır. İngiltere ve Fransa yanaşmaz. Fransa, Yugoslavya, Arnavutlukta komünistlerin Almanlara karşı yürüttüğü hareketler var. İtalya'da Mussolini azledilir Almanyalar kurtarırlar.

İkinci cephe açılır bu kez de Almanya'ya Rusya mı Amerika mı yoksa İngiltere mi erken gidecek sorunu başlar. Savaşın aynı tarafları arasında görüş ayrılıkları başlar. İngiltere ABD Sovyetler arası normaya çıkartmasıyla Fransa kurtulur.

Uzakdoğu'da ABD deniz ve havada üstünlüğünü gösterir. 5 dakikada bir uçak yapar bunu karşısında başka bir güç duramaz. Japonları işgal ettiği adadan atar. Hiroşimada 2 atom bombası atar. Sovyetlere gözdağı veriyor.

İkinci dünya savaşının sonrası;

İngiltere ABD ve Sovyetler birliği kazandılar. Birleşmiş milletlerin kurulması gündeme geldi. San Francisco'da savaş sırasında uluslararası bir örgütlenme gündeme gelmişti. ABD ve Sovyetler milletler cemiyetinin dışında kalınca tek güçlü devlete karşı örgütlenmeye gerek yoktu. B.M. ulusların devletlerin eşitliği ilkesi üzerine kurulmuştu. Sözde iki ana organı vardı 1-genel kurul (bütün devletlerin tek bir oy hakkı var) 2-güvenlik konseyi(5 devlet daimi üyeydi; ABD, İngiltere, Sovyetler, Fransa ve Çin) veto yetkisine de sahip güçlü devletlerin aralarında bir birlik olursa uluslar arası düzeni bozmaya çalışan devletler engellenebilir. Savaş sonrasında kazanan devletler arasında da pürüzler var. Biricisi; Polonya meselesi. 2.dünya savaşını başlatan Almanya'nın Polonya'yı işgaliydi. Sovyetleri de Polonya'da emelle var. Batılarda Sovyetlere vermek istemiyor sadece doğusunun verilmesi gibi planları var. İngiltere başkanı yüzdeler anlaşması yapıyor. Doğu Avrupa'yı etki alanına ayırıyor. Bulgaristan'ın Yüzde yetmiş beşi Sovyet, yüzde yirmi beşi İngiltere'nin, Romanya'nın yüzde doksanı Sovyet yüzde o giltereni, Yugoslavya'nın yarısı Sovyet yarısı İngiltere'nin etkisi

altında. Almanya'nın yanında savaşa girmiş yenik devletleri Sovyetler ve İngiltere hegemonyasına almaya çalışıyor.

1944'te degol Fransa'ya dönmüş müttefiklerine de kızgındır. İngiltere ve Fransa Vichy hükümeti ile ilişkiyi koparmadığı için degol konferanslarına çağırıyorlar.

1945'te potsdam konferansı toplanır, ABD geciktirmiştir. Sebebi de ABD u dönemde atom silahının üstünde çalışıyordur ve sonucunu bekliyordur. Konferansta Sovyetlere karşı güçlü olmak istiyordu. Sovyetler ABD askerinin Avrupa kıtasından çekilmesini istiyor ABD desovyetlerin doldurmasından korkuyor Avrupa devletlerinde Sovyetlere direnecek gücü yok. Başka bir meselede atom bombasının keşfi, ağustosta Japonya'da patlatacaktır. En çok tartışılan mesele ise Almanya'nın durumu; Sovyetler bir taraftan İngiltere ve ABD bir taraftan ordularıyla girmişler Almanya'yı Nazilerden arındırmak ikinci olarak ta askerlerden arındırmak öncelikli hedefleri. Taraflar Almanya'yı kontrol altına almak istiyorlar. Almanya için federal model öngörülüyor ama Sovyetler yanaşmıyor. Polonya meselesi de gündemdedir. Türkiye'yi ilgilendiren bir başka mesele boğazlardır. Sovyetler gündeme getirir, Montrö boğazlar sözleşmesini kabul etmiş, her devlet Türkiye ile ikili görüşecek. Yavaş yavaş soğuk savaşa geçilir. Birinci mesele Almanya'nın konumu, ikinci mesele ABD atom bombası patlatmış ve henüz Sovyetler bilmiyor. ABD plan yapmış ama Sovyetler bu planda ABD nükleer güç diye düşünüyor. Uzakdoğu'da Kore Japon işgalinde Japonlar yenik çıkınca Kore'de Japon askerler silahsızlandırılacak. Sovyetler kuzeyi ABD güneyi. Dolayısıyla kuzeyde kuzey demokratik halk cumhuriyeti, güneyde ABD muhafazakâr demokratik halk cumhuriyeti kurulur.

Uzakdoğu'da Çin'de gelişmeler var. 1926 da komünist temizliği var. ABD Çinli komünistlerle işbirliği istiyor ama Japonya yanaşmaz. Çin'in komünist kısmına bir saldırı yapılır ama başarıyla sonuçlanmaz. çinde 1949 da mao zedung kazanır ve komünist rejim işbaşına gelir. Chiang Kai-shek Tayvan'a kaçar ve milliyetçi devletini kurar. Tıpkı birinci dünya savaşındaki gibi yeneler yenilenleri zor koşullar altına alırlar. İtalya, Finlandiya-Romanya-Macaristan ve Bulgaristan ile imzalar Almanya ile imzalamaz birleşik bir Almanya yoktur etki alanına ayrılmıştır. ABD ve Japonya 1951 de ikili bir anlaşma ile savaşa son verirler. 1956'da Japonya ve Sovyetlerde son verir. Avrupa'da yeni rejimler gündemdedir. Sovyetler burada birinci aşamada komünist koalisyon hükümetleri kurdurup, kinci aşamada bunları tek başına iktidar yapak ve üçüncü aşamada liderlerini tavsiye ederek kendi yetiştirdiği adamları lider yaparak kendi etkisini güçlü hale getirmek istemektedir. Abd bu gelişme karşısında ekonomik gücünü kullanacaktır.

1947'de bu devletle bir ideolojik örgütlenme altında birleştirilirler; Bulgaristan, Romanya, Macaristan, çek cumhuriyeti, Polonya ve Yugoslavya "kominform" çatısı altında birleştirildi. 1949'da birde ekonomik "comecon" örgütü kuruldu.

Doğu Avrupa ülkelerinden ikisinde komünist rejim var ama durum diğerlerinden farklıdır. Yugoslavya ve Arnavutluk; bunlar Nazilerden Sovyet yardımıyla kurtulmadılar kendi iç dış dinamikleriyle kendi orduları sayesinde kurtuldular. Yugoslavya'da 1945 seçimlerini Tito'nun önderliğindeki Halk Cephesi kazandı ve Sovyet modeline uygun bir federal anayasa ile Yugoslavya Federal Halk Cumhuriyeti kuruldu. Arnavutluk da ise 1945'teki seçimleri Demokratik Cephe kazandı ve Arnavutluk Halk Cumhuriyeti kuruldu. Yugoslav lideri Tito inanmış bir komünist olmasının yanında sıkı bir Yugoslav milliyetçisi idi ve bağımsızlığını ne olursa olsun koruma düşüncesindeydi. Stalin Kominform'u kurarken ona tam olarak destek olan tek önderdi. Fakat Stalin Yugoslavya'nın Comecon'a tam bağlılığını ve Yugoslavya'da Sovyet ajanlarının bağımsız faaliyetini istediği zaman Tito buna yanaşmadı. Stalin iç darbe yolu ile Tito'yu düşüremeyince milliyetçilik yolunu seçtiği gerekçesiyle 1948 Haziran'ında Yugoslavya'yı Kominform'dan attı.

İngiltere her iki dünya savaşını da kazanmıştır fakat gücünü yitirdi, zayıfladı. 1947’de Hindistan ve Pakistan’a bağımsızlık vermiştir. Kıta Avrupası’nı da bağları zayıflamıştır. ABD ile yakınlaşmaya başlar ikisinin dış politikaları yakınlaşır. ABD’ye bağımlılığı artmıştır. Fransa’da 1945 seçiminde komünist parti birinci geliyor. Fransa’yı 1946 Ocak ayında istifa edene kadar de Gaulle başkanlığında bir koalisyon hükümeti yönetti. Daha sonra de Gaulle ’ün 1958’de tekrar hükümeti ele geçirip kadar 5. Cumhuriyet’i kurmasına kadar devam eden bir siyasal istikrarsızlık başladı.

İtalya’da 1946’da referandum sonucu monarşi yıkılarak cumhuriyet kuruldu. Koalisyon hükümeti oluşturulmuştur. Faşizm yıkıldığı için komünistler güçlüdür.

Almanya;

Dört işgal bölgesine ayrılmıştı. Sovyetler Doğusunu, ABD güneyini, İngiltere kuzey ve batısını işgal etti. Fransa’ya da Amerikan işgal bölgesinin bir bölümü bırakıldı. Sovyet bölgesindeki Berlin’de dört işgal bölgesine ayrıldı. Berlin doğu Almanya içindeydi. Sovyetler 1948’de kendi etki alanının olmadığı yerde abluka uygulamaya başlarlar. ABD ve İngiltere’nin çekilmesi için yapar. Una karşılık ABD Berlin’e hava köprüsü oluşturur ve Sovyetler 1949’da bu ablukayı kaldırmak durumunda kalır.

Yunanistan’da 1924’te cumhuriyet rejimi kuruldu ve 1935’te halkoyu ile anayasal monarşiye dönüldü. 2.dünya savaşında İtalya işgal edemeyince Almanya işgal etmişti ve yunan direniş hareketi çıktı. Sağ ve sol arasında işbirliği vardı savaş bitince birbirlerine girdiler ve yunan iç savaşı çıktı. Sovyetler kendi etki alanında olmadığı için bu savaşa karışmadı. İngiltere karıştı ve yunan milliyetçiliği galip çıktı.

ABD Truman doktrinini açıklar; Türkiye, Yunanistan ve diğer ülkeleri komünizm tehdidinde kurtarmak amacındadır, bir anlamda Sovyet yakınındaki ülkeleri yanına çekmek ister.

Marshall yardımları başlar.

İran’ın güneyini İngiltere kuzeyini ABD işgal etmişti. Sovyet askerleri geç çekilirler. İran’da petrolü İngiltere işletiyordu başkan petrolü millileştirdiğini söyler İngiltere de ekonomik baskı uygular, başkan görevden uzaklaştırılır, sözde bir anlaşma yapılır ama İngiltere millileştirmeye izin vermez.

Sovyetler Çekoslovakya’ya darbe planlamıştı ve kendine bağlı bir hükümet getirir. Batı Avrupa’da korku var. Fransa Lüksemburg İngiltere Brüksel anlaşması imzalanır. 1948’de bat birliği savunma örgütü kurulur. Ama yinede başka devletlerin desteğine ihtiyaç duyarlar. Belçika Lüksemburg Hollanda ve İngiltere ABD desteği alma çabasına girerler. Nisan 1949’da NATO kurulur.

Kore ikiye bölünmüştü. 1950’de kuzey Kore birlikleri güney Kore sınırını geçince ABD meseleyi Birleşmiş Milletlere götürür. Savaşa müdahale için bir karar çıkartır. Sovyetler bunu veto etmezler çünkü o sırada BM ‘yi protesto ediyorlardı. Kore savaşı 1953’e kadar devam eder. Türkiye’de buna katılır ve ü sene sonunda önceki duruma dönülmesi kabul edilir. Çin 1950’de Tibet’i işgal eder kendi ülkesi içinde görüyordu zaten bir süre sonrada sahip olacaktır.

Soğuk savaşın sürdüğü dönemlerde uzak Asya da meseleler var. Hindistan Çin’in Vietnam Japon işgalindeydi, Japonya yenilince tekrar Fransızlar hâkim olmuştur. Vietnam da bir milliyetçi örgüt Fransa’ya karşı direniyor. Vietnam’da iki ye bölünmüş güney ve kuzey olmak üzere.

Üç ülke Almanya Vietnam ve Kore bölünmüş durumdalar.

Asya’da iki ülke arasında mevzuu var. İngiltere Hindistan’a bağımsızlık vermiş, Hint Müslümanlarda bağımsız devlet kurmak istemişler. Hindistan ve Pakistan iki prenslik arasında Keşmir meselesi var. Bu iki devlet 1970’lerde Sovyetler ve Çin’in arası açılınca Pakistan Çin’le yakınlaşır Hindistan’da Rusya’yla yakınlaşır ve araları açılır, bölgede hegemonya mücadelesi başlar.

İkinci dünya savaşı sonrasında Ortadoğu'da 1948'de İsrail kurulmuş. 1947–1956–1967–1973 İsrail savaşları var, Arap ve Yahudi milliyetçiliği çatışmaları var. 1952'de Mısır'da Arap milliyetçiliğinin önemli isimlerinden Cemal Abdülhasr önderliği ele geçirmiş. 1955'te ABD zoruyla Bağdat paktı kuruluyor. İran İngiltere Türkiye ve Pakistan giriyor pakta. Milliyetçi Araplar da ikiye bölünüyor. ABD'nin müdahale aracı olarak görürler ve Cemal Abdül Süveys kanalını millileştirdiğini ilan eder. ABD ve İngiltere buna dayanamaz

Sovyetler de Arap ülkelerinden yana tavır alarak büyük sempati kazanır ve Araplar ikiye bölünür. Sovyetlere yakın olanlar ve ABD yanlısı olanlar Ürdün'de bunlardandır. ABD Eisenhower doktrinin ilan eder bunun amacı komünizm saldırısına karşılık Ortadoğu ülkelerini korumaktır. Yani Sovyet hegemonyasına karşı yanına çekmek istemektedir.. ama ABD İsrail'in arkasında olduğu için Araplar buna inanmazlar.

Sovyetler 1961'de Berlin duvarını yapmaya başlarlar. Berlinin ortasına doğudan batıya geçişi engellemek için yarlar. Bu duvar 1989'da yıkılır. 1961'de Sovyet komünist partisinin 22. kongresinde Çinli delegeler kongreyi terk ederler. Bu arada ABD savaş uçakları u2ler istihbarat için Sovyet üzerinden ama çok yüksekte uçuyorlar. Ama Sovyetler birini düşürmeyi başarır ve ABD füzeleri keşfettiğini görür. Sovyetler ve Türkiye ilişkileri gerginleşir bu uçaklar incirlikten kalkıyor ve İran-İrak üzerinden dolaşıyordu. 1962'de Küba ekin füzeleri krizi yaşanacak.

NATO stratejisinde zaman içinde değişiklikler çıkar ilk strateji Sovyetlerden veya Çin'den bir saldırı olursa onların endüstri kentlerinin vurulmasıydı. Fakat Sovyetler uzaya füze fırlatınca Sovyetlerinde ABD kıtasını vurabileceği anlaşılıyor. Burunda kitlesel karşılık yerine esnek karşılığa geçiliyor. Ve saldırının niteliğine göre tepki verilmesi kararı alınıyor. NATO stratejisini ABD belirliyor. Bu arada Avrupa'nın kendi içinde kurduğu birlikler var 1949'da Türkiye'nin de üye olduğu Avrupa konseyi kuruldu. 1951'de Avrupa kömür çelik birliği kuruldu. 1956'da Almanya, İtalya, Lüksemburg, Hollanda tarafından birlik için ve Almanya'yı kontrol altına almak için Roma birliği kuruldu. Bu daha sonra Avrupa birliğine dönüşecektir. İngiltere'den ayrılan devletler birlik içindeydi ve İngiltere ilk önce girmek istemedi. Serbest ticaret bölgesi vardı ama 1973'te bu sürece giriyor.

Doğu blokta 1953'te Stalin'in ölümüyle 1956'da 20. kongrede Stalin dönemi son derece eleştirildi ve barış içinde bir arada yaşama projesi ortaya çıktı 1956'da Doğu bloğuna dahil iki ülkede Polonya ve Macaristan'da Sovyet hegemonyasına karşı halk ayaklanması gerçekleşti. Macaristan başı olduğu için başkan asıldı. 1968'de tekrar Doğu blokta Prank bahane denilen ayaklanma gerçekleşti ve Sovyetler bastırdı ve hegemonyası altındaki devletlere izin vereceğini açıkladı.

İkinci dünya savaşı sonrası iki kutuplu bir dünya ortaya çıkmıştır. Asya ve Avrupa kendi bağımsızlıklarını isteyince bağlantısızlar hareketi ortaya çıkar. İki bloğa da girmek isteyenler Malezya'da bir konferans kurarak birleşirler sayıları fazladır birleşmiş Milletler genel kurulunda bir güç oluşturmuşlardır. Türkiye NATO içinde kalır.

1962'de Küba'daki kriz nükleer bir savaş çıkacağını gösterir ortaya dehşet dengesi çıkacaktır. Eğer üçüncü bir dünya savaşı çıkarsa bunun kazananı olmaz. Ve bu yüzden ilişkiler yumuşamaya başlar. 1975'de Avrupa da Helsinki'de güvenlik ve işbirliği konferansı toplanır. Taraflar barış ve güvenlik için anlaşır, silahların sınırlandırılması konusunda anlaşır. Bu yumuşama Sovyetler birliğinin Afganistan işgali ile 1979'da gerilecek. Sovyetlerin taktiği önce kendilerine bağlamak ve davet edilerek o bölgeye gitmek burada da aynısı yapar. 1979'da Orta doğuda bir gelişme olur. ABD sadık müttefiki İran şahı ülkesinden kaçmak zorunda kalır. Afganistan'da Sovyet etkisi altındadır 10 sene sonra Doğu bloğunun çökmesiyle bu etkiye kalkar.